

DOŚWIADCZAMY ŚWIATA PRZEZ NATURE

SZKOLNE ARKUSZE PRACY

BLOK 5:

PTAKI ŻYJĄ BLISKO NASZYCH DOMÓW

Pobierz aplikację “Meet the Birds” / “Poznaj Ptaki”

Do wykonania niektórych zadań przedstawionych w kartach pracy przydatna będzie aplikacja na telefon. Aby ją pobrać, należy przejść do internetowego sklepu z aplikacjami (App Store dla systemu iOS lub Google Play dla systemu Android) i wpisać nazwę “Meet the Birds” w polu wyszukiwania. W pobranej aplikacji można wybrać polską wersję językową.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Publikacja została zrealizowana przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jej autorów i Komisja Europejska oraz Narodowa Agencja Programu Erasmus+ nie ponoszą odpowiedzialności za jej zawartość merytoryczną.

PUBLIKACJA BEZPŁATNA

Ten utwór jest na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne 4.0 Międzynarodowe. Tekst licencji można znaleźć pod adresem: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

BLOK 5

PTAKI ŻYJĄ BLISKO NASZYCH DOMÓW

Kontekst: Przynies do klasy karmniki dla ptaków, pióra i inne ślady pozostawiane przez ptaki (np. modele śladów stóp), aby uczniowie mogli je zobaczyć i dotknąć. Pytania do dyskusji: Jakie ptaki będą korzystać z karmnika? Czy różne rodzaje pożywienia przyciągną różne gatunki ptaków? Jakie ptaki można spotkać w twojej okolicy zimą, latem i w ciągu całego roku? Pomysły na to, jak zrobić karmnik dla ptaków znajdziesz w bloku 3 “W ptasiej spiżarni”.

Problemy szczegółowe	A. Po czym możesz poznać, że ptaki są obecne w pobliżu?	B. Jakie ptaki odwiedzają twój karmnik? Jakie ptaki przylatują do nas na zimę?
Aktywności w terenie	Obserwowanie i słuchanie ptaków wymaga cierpliwości, wiedzy i odrobiny szczęścia. Ważne jest, aby uważnie patrzeć i słuchać, aby odkryć ślady ich obecności. Możecie ćwiczyć z uczniami słuchanie i poznawanie głosów ptaków (S5/A/1). Do najczęściej spotykanych należą ślady pozostawione na miękkich powierzchniach, takich jak błoto, mokry piasek czy śnieg. Warto zbierać różne inne ślady obecności ptaków lub dokumentować je zdjęciami. Pomocny w tym będzie PORADNIK POSZUKIWACZA ŚLADÓW. Możesz skorzystać z karty S1/A/3, który znajduje się w bloku 1 “Jak zostać dobrym obserwatorem ptaków”.	Karmnik umieszczony tak, aby można go było łatwo obserwować przez okno, przyniesie wiele ciekawych obserwacji. Zachęć uczniów do obserwowania i nasłuchiwania ptaków, które odwiedzają karmnik. Możesz odtworzyć nagrania głosów ptaków, które obserwujesz przy karmniku, korzystając z dostępnych w Internecie materiałów multimedialnych. Skorzystaj też z aplikacji mobilnej <i>Poznaj ptaki</i>, zaprojektowanej dla osób słabowidzących (dostępna w sklepach Google Play i AppStore pod nazwą <i>Meet the Birds</i>). Wybierz się na wycieczkę do miejsc, w których spotkasz ptaki zimą (zbiorniki wodne w parku, rzeki, wybrzeże morskie). Podczas wycieczki skup się na obserwowaniu i słuchaniu ptaków: co robią, jak sobie radzą? Zadać uczniom pytania: - Czy słyszeliście jakieś ptaki? - Czy potraficie rozpoznać ptaki, które przed chwilą słyszeliście? Jak myślicie, są duże czy małe? - Które z tych ptaków nie mogłyby korzystać z karmnika? Użyj aplikacji mobilnej, aby pokazać najpopularniejsze ptaki występujące w Polsce. Zachęć uczniów, aby przypomnieli sobie, które z nich słyszeli lub widzieli w pobliżu karmnika lub podczas wycieczki. Dla każdego gatunku możesz odtworzyć śpiew lub inny głos.
Obserwacje i eksperymenty w pomieszczeniach	Jeśli ptaki mają zapewnione odpowiednie pożywienie, obserwacja karmnika przyniesie ciekawe obserwacje dotyczące wyglądu, preferencji i zachowania skrzydlatych gości.	Karta S5/B/1 zawiera listę różnych miejsc i elementów środowiska, które ptaki mogą spotykać. Przeczytaj na głos opis każdego zdjęcia, a następnie zapytaj uczniów, które miejsca są według nich przyjazne dla ptaków, a które nie. Dla wybranych miejsc możesz odtworzyć głosy ptaków, korzystając z naszej aplikacji.

Arkusze pracy

Zadania plastyczne i grafomotoryczne	Zadania plastyczne z wykorzystaniem piór ptaków, np. drzewko bożonarodzeniowe (inspiracja: https://www.youtube.com/watch?v=l-S5tyjmF20), pióropusz na bal karnawałowy itp. Pisanie/rysowanie ptasim piórem.	Zachęć uczniów do wykonania dekoracji okiennych, które będą zapobiegać zderzaniu ptaków z szybami (S5/B/2 - S5/B4). Zawieś je w oknach. Porozmawiaj z uczniami o tym, co możemy zrobić, aby teren miejski był przyjazny dla ptaków. Możesz skierować rozmowę na temat tego, jak uczynić świat bardziej przyjaznym dla ptaków i dla ludzi. Porozmawiaj z uczniami o tym, że osoby widzące mogą również uderzyć o szybę, jeśli idą nieostrożnie i bardzo szybko. Osoby niewidome do zdobywania informacji o otoczeniu wykorzystują dotyk i słuch. Osobom słabowidzącym pomaga odpowiednie oświetlenie i zastosowanie kontrastowych kolorów.
Zadania językowo-literackie	Przygotujcie przedstawienie (fabułę, scenografię) - główne role odegrają dzieci wcielające się w ptaki, które odwiedzają wasz karmnik. Wykorzystaj swoje obserwacje i informacje znalezione w innych źródłach.	
Zadania matematyczne	Powtórz z dziećmi pojęcia związane z przestrzenią, np. pod, nad, z prawej, z lewej. W parku, lesie lub na szkolnym podwórku poproś uczniów, aby zamknęli oczy i policzyli, ile dźwięków słyszą wokół siebie. Zadaj pytania: Ile różnych dźwięków usłyszeli? Jakie to dźwięki? Ile z nich to odgłosy ptaków? Ile z nich wytworzył człowiek?	Szacunkowe obliczanie odległości (S5/B/5)
Gry i konkursy		Urządźcie teatrzyk cieni, w którym aktorami będą sylwetki ptaków z obserwowanego przez was karmnika.

PTAKI ŻYJĄCE OBOK NAS: POZNAJ ICH GŁOSY

Aplikacja mobilna *Poznaj ptaki*, przygotowana z myślą o osobach słabowidzących i niewidomych, z którą możesz poznawać głosy ptaków, jest dostępna w internetowych sklepach Google Play i AppStore pod angielską nazwą *Meet the birds*.

Wskazówki dla nauczyciela: *Uczniowie niewidomi, słabowidzący i widzący mogą nauczyć się rozpoznawać i identyfikować ptaki występujące w pobliżu ich domów i szkół, słuchając uważnie i nagrywając ich śpiewy i nawoływania.*

Wykorzystaj do pracy z uczniami aplikację mobilną *Poznaj ptaki*. Znajdź w niej informacje o gatunkach, które występują w Polsce. Odtwórz uczniom wybrane głosy, zapoznajcie się z nimi, a następnie wybierz się na spacer, aby sprawdzić, czy uda się je usłyszeć w naturze. Użyj aplikacji, aby nagrać niektóre z nieznanych głosów ptaków, aby później w klasie można było spróbować je zidentyfikować.

Ile gatunków ptaków słyszeliście?

- Powtórz ćwiczenie w innej porze roku.
- Czy słyszeliście inne głosy ptaków?
- Było ich więcej czy mniej?
- W której porze roku słychać najczęściej ptasich głosów?

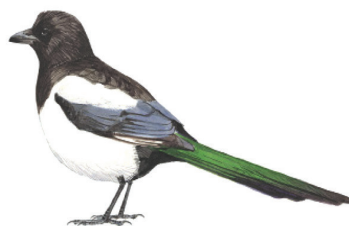
(JV)

WRÓBEL

(JV)

KAWKA

(JV)

SROKA

(JV)

KOS

(JV)

GOŁĄB MIEJSKI

(JV)

BOGATKA

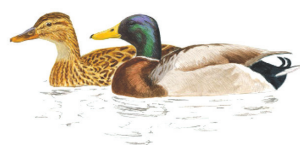
(JV)

MODRASZKA

(JV)

JERZYK

(JV)

KRZYŻÓWKA

(JV)

KROGULEC

INNE

INNE

PTAKI W POBLIŻU NASZEJ SZKOŁY

Wskazówki dla nauczycieli: Dla uczniów słabowidzących sugerujemy przygotowanie dużych obrazów w programie PowerPoint, przedstawiających poniższe elementy środowiska. Dla uczniów niewidomych należy przygotować opisy słowne.

Sprawdź, co znajdują ptaki żyjące w pobliżu szkoły.

KRZEWY I DRZEWIA
Z OWOCAMI (IM)

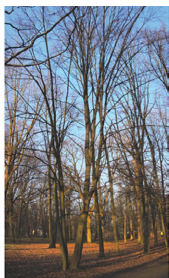
STAWY

BUJNE ZAROŚLA (JM)

PNĄCZA (JM)

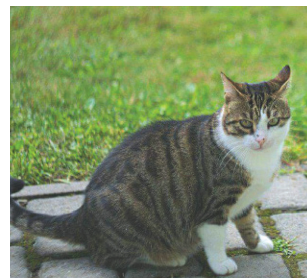
WYSOKIE DRZEWIA (JM)

POLA LUB ŁĄKI

DUŻE OKNA

KOTY (NK)

BUDKI DLA PTAKÓW (M)

DRUTY

ŚMIECI (PX)

LINIE WYSOKIEGO
NAPIĘCIA (M)

Zastanów się:

- Które elementy są przyjazne dla ptaków?
- Które elementy mogą być dla ptaków niebezpieczne? Dlaczego?

CZY OKNA I POWIERZCHNIE SZKLANE SĄ NIEBEZPIECZNE DLA PTAKÓW?

Wskazówki dla nauczycieli: Ptaki czasami zderzają się z oknami, ponieważ nie dostrzegają szyby, myląc odbijający się w niej widok z otoczeniem. Czy uczniowie niewidomi i słabowidzący w twojej klasie spotykają się z podobnymi przeszkodami? Jak unikają zderzenia z szybą? Jak, zdaniem uczniów, możemy to ułatwić ptakom?

Uczniom niewidomym, którzy będą mieć trudności z poniższym ćwiczeniem, wyjaśnij zagadnienie i poprowadź dyskusję o tym, jakie problemy dla przyrody stwarzają duże powierzchnie szklane.

DOŚWIADCZENIE

Czego potrzebujesz?

- lusterka
- nieduże płytki szkła (o zabezpieczonych brzegach)
- białe i czarne kartki

Zadania i pytania:

- 1 Zbadaj, czy i w jaki sposób w lusterkach odbija się otoczenie.
- 2 Powtórz badanie, używając szklanych płytek, a następnie szklanych płytek z czarnym lub jasnym tłem.
- 3 Czy natężenie światła ma znaczenie (dobre oświetlenie, słabe oświetlenie)? Zastanówcie się, jak to sprawdzić.

OBSERWACJA

Czego potrzebujesz?

- okna wystawowe, okna mieszkalne, szklane fasady itp.

Zadania i pytania:

- 1 Przyjrzyj się powierzchniom szklanym w budynkach.
- 2 Ustal:
 - a. Czy są one przejrzyste?
 - b. Czy można zobaczyć przez nie wnętrza pomieszczeń?
 - c. Czy odbija się w nich otoczenie?
 - d. Czy można pomyśleć, że szyby nie ma, jest tylko otoczenie?

Zastanów się:

- Jak ludzie i ptaki widzą duże szklane powierzchnie? Czy mogą się pomylić?
- Czy wielkość okien może mieć znaczenie dla dostrzegania ich przez ptaki?
- Czy firanki w oknach są dla ptaków widoczne?
- Co można zrobić, aby pomóc ptakom dostrzec szklane powierzchnie?

CO MOŻEMY ZROBIĆ, ABY NASZE DOMY BYŁY BEZPIECZNE DLA PTAKÓW?

Wskazówki dla nauczycieli:

- Poprowadź rozmowę na temat różnych zagrożeń środowiskowych, z którymi ptaki stykają się w pobliżu naszych domów i szkół.
- Poproś uczniów o zidentyfikowanie jak największej liczby zagrożeń, a następnie o przyporządkowanie każdego z nich do jednej z dwóch kategorii: zagrożenia naturalne i zagrożenia spowodowane przez człowieka.
- Co ludzie mogą zrobić, aby zmniejszyć to ryzyko dla ptaków i innych dzikich zwierząt?

OKNA BEZPIECZNE DLA PTAKÓW

Wskazówki dla nauczycieli: Pomóż uczniom niewidomym i słabowidzącym w zrozumieniu korzyści płynących z poniższego ćwiczenia. Oprzyj się zarówno na wyjaśnieniach werbalnych, jak i na wykorzystaniu zmysłu dotyku..

Ruchome błyski

Czego potrzebujesz?

- płyty CD z recyklingu z nawierconymi z dwóch stron otworami
- kawałki sznurka lub miękkiego drutu
- markery wodoodporne w różnych kolorach

Zadania i pytania

- 1 Połącz z pomocą sznurka nie więcej niż 4 płyty CD w taki sposób, aby zachować odległość około 15 cm od płyt.
- 2 Na końcu sznurka zwiąż supeł, a przed 1 płytą wykonaj pętlę umożliwiającą zawieszenie całej konstrukcji.
- 3 Jak możesz ozdobić płyty, by były bardziej zauważalne?

Ozdobne wzory

Czego potrzebujesz?

- papier w dowolnym kolorze
- wzory sylwetek ptaków i innych zwierząt
- ołówki

Zadania i pytania

- 1 Narysuj na papierze zarys gałązek i ptaków.
- 2 Wytnij je z papieru.
- 3 Ozdób sylwetki.
- 4 Całość rozmieść na oknach od strony wewnętrznej.

Zastanów się:

Jak twoje ozdoby uwidaczniają szklane powierzchnie?
Czy okna w twoim domu są bezpieczne dla ptaków?

ODMIERZAMY ODLEGŁOŚCI DOWOLNĄ MIARĄ

Wskazówki dla nauczycieli: To zadanie będzie wykonalne dla uczniów słabowidzących, jeśli poniższy obrazek zostanie dostatecznie powiększony. W przypadku uczniów niewidomych lepiej będzie poprowadzić dyskusję na temat zagrożenia, które ilustruje obrazek.

Zadania i pytania:

- Który ptak znajduje się bliżej kota?
- Jak można zmierzyć odległość bez linijki?

Niniejsze materiały, przeznaczone dla nauczycieli pracujących z dziećmi niewidomymi i niedowidzącymi, przygotowano w ramach projektu „Doświadczamy świata przez naturę”. Zostały one oparte na zasobach edukacyjnych OTOP, które były rezultatem projektu „Żyjemy w zgodzie z naturą”, a zawarte w nich propozycje zaadaptowano do pracy z dziećmi z osłabionym widzeniem, tak aby w jak największym stopniu umożliwić im poznawanie przyrody w bezpośrednim z nią kontakcie.

W projekcie brały udział organizacje pozarządowe zajmujące się ochroną ptaków, zrzeszone w międzynarodowej federacji BirdLife International. Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków (OTOP) było liderem przedsięwzięcia, w które zaangażowane były także stowarzyszenia: BirdWatch Ireland, BirdLife Malta oraz BirdLife Cypr. Partnerem merytorycznym projektu, współpracującym w zakresie adaptacji materiałów wyjściowych dla potrzeb nauczania dzieci niewidomych i niedowidzących, był Polski Związek Niewidomych.

Oba projekty zrealizowano przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej (program Erasmus+).

AUTORZY:

KONCEPCJA I TEKST MATERIAŁÓW, PRZYGOTOWANYCH W RAMACH PROJEKTU

„ŻYJEMY W ZGODZIE Z NATURĄ”:

Iwona Majcher

Katarzyna Rosińska

Ryta Suska-Wróbel

PROJEKT OKŁADKI I GRAFIKI NA OKŁADCE:

Wiktor Tabak

ILUSTRACJE:

Juan Varela (JV)

Marek Kołodziejczyk (MK)

ZDJĘCIA:

Bogdan Moczarski (BM)

Cezary Korkosz (CK)

Iwona Majcher (IM)

Jadwiga Moczarska (JM)

Karolina Kalinowska (KK)

Łukasz Zdyb (ŁZ)

Natalia Kann (NK)

Pixabay (px)

OTOP jest organizacją pozarządową o statusie pożytku publicznego, zajmującą się ochroną dzikich ptaków i miejsc, w których one żyją. Celem Towarzystwa jest zachowanie dziedzictwa przyrodniczego dla dobra obecnych i przyszłych pokoleń. OTOP jest polskim partnerem światowej federacji towarzystw ochrony ptaków – BirdLife International.

Więcej informacji: www.otop.org.pl